

Gdańsk, 20. 02. 2017 r.

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgr Martyny Ewy Krukowskiej
pt: „Empatia a wypalenie zawodowe u ratowników medycznych”
wykonanej w Zakładzie Higieny i Epidemiologii
Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku
pod kierunkiem prof. dr hab. Jana K. Karczewskiego

*Zlecona przez Radę Wydziału Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku
pismem z dnia 27.01.2017 r.*

Przedstawiona do recenzji praca doktorska Pani mgr Martyny Ewy Krukowskiej jest obszernym opracowaniem dotyczącym analizy zależności pomiędzy empatią a wypaleniem zawodowym u ratowników medycznych zatrudnionych na terenie województwa lubelskiego.

W oparciu o ustawę z dnia 8 września 2006 roku w Polsce powstał system zintegrowanego ratownictwa medycznego, stworzono nowy zawód jakim jest ratownik medyczny. Wykonywanie czynności związanych z ratownictwem medycznym, często w sytuacji zagrożenia życia poszkodowanego, wymaga od ratownika doświadczania jego emocji i okazywania empatii.

Empatia odgrywa znaczącą rolę w procesie poznania siebie i drugiego człowieka, należy do tych dyspozycji osobowościowych, które ułatwiają kontakty interpersonalne. Zdolności empatyczne to atrybut profesjonalistów, którzy zawodowo zajmują się pomocą innym ludziom. Pojęcie empatii nie jest jednoznacznie definiowane, współcześnie zwraca się uwagę na aspekt emocjonalny i emocjonalno-poznawczy, który koreluje z holistycznym traktowaniem człowieka. Badania nad inteligencją emocjonalną pokazują, że ludzie, którzy właściwie odczuwają swoje emocje oraz emocje innych osób, mają wysokie kompetencje społeczne, dzięki którym zyskują nie tylko na płaszczyźnie zawodowej, ale także prywatnej.

Charakter wykonywanej pracy jest czynnikiem determinującym stopień zagrożenia syndromem wypalenia zawodowego. Zjawisko to dotyczy ludzi, którzy ulegli tak zwanej

chorobie „z nadmiernego zaangażowania się emocjonalnego”. Okazywanie współczucia, może prowadzić do wypalenia zawodowego.

Uważam, że temat pracy doktorskiej mgr Martyny E. Krukowskiej został wybrany trafnie, a wnioski wynikające z pracy mogą wpłynąć na poprawę działań ratownictwa medycznego w Polsce.

Przedstawiona rozprawa jest typowa dla tego rodzaju dysertacji. Pracę rozpoczyna obszerny wstęp poprzedzony spisem treści oraz wykazem skrótów używanych w tekście. Oceniana praca składa się z części teoretycznej, charakterystyki obszaru badań, metod prowadzonych badań, omówienia wyników, dyskusji, wniosków, podsumowania i streszczeń polsko- i anglojęzycznego oraz spisu literatury.

We wstępie Autorka w sposób szczegółowy omawia system ratownictwa medycznego w Polsce, regulacje prawne, organizację ratownictwa medycznego oraz jednostki współpracujące z systemem.

W kolejnym rozdziale zatytułowanym „Założenia i cel pracy” Doktorantka oprócz celu głównego przedstawia cele szczegółowe, które dotyczą jedenastu problemów badawczych. Cel pracy przedstawiony jest jasno i zwięźle, a zaprezentowane problemy badawcze w pełni odpowiadają tematowi pracy. Wątpliwość budzi umieszczenie w tym rozdziale definicji dotyczącej celu i problemów badawczych.

Przed przystąpieniem do badań w 2015 r. Doktorantka ukończyła kurs szkoleniowy „Podstawy psychometrii dla osób niebędących psychologami”, następnie zakupiła standaryzowane narzędzia badawcze w Pracowni Testów Psychologicznych Polskiego Towarzystwa Psychologicznego i w Instytucie Medycyny Pracy w Łodzi. W rozdziale dotyczącym metodologii badań Autorka szczegółowo opisuje zastosowane narzędzia badawcze.

Doktorantka, uzyskała akceptację Komisji Bioetycznej Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku na prowadzenie badań oraz zgodę instytucji w których zamierzała prowadzić badania (6 szpitali, 3 pogotowia ratunkowe i 5 straży pożarnych) na terenie województwa lubelskiego.

Najobszerniejszą część pracy doktorskiej stanowi rozdział wyniki badań, które Autorka przedstawiła na 47 rycinach i w postaci 21 tabel. Rozdział ten cechuje duża skrupulatność i nienagannie wykonana szata graficzna. Należy podkreślić, że uzyskane dane pomiarowe szczegółowo omawia i interpretuje w świetle zastosowanej analizy statystycznej, z prawidłowo dobranym zestawem testów. Doktorantka podsumowała wyniki badań i przeprowadziła dyskusję logicznie i wyczerpująco w świetle piśmiennictwa krajowego i

światowego. Bibliografia obejmuje 301 pozycji, dobrze dobranej do tematu pracy. Sposób w jaki Autorka odnosi się do własnych wyników wskazuje na to, że Doktorantka opanowała warsztat badawczy wykazując się samodzielnością i umiejętnościami logicznego wnioskowania.

Część badawczą rozprawy doktorskiej kończą wnioski, które w pełni odpowiadają postawionym problemom badawczym i podsumowują uzyskane wyniki badań.

Słabszą stroną, w mojej ocenie, jest opracowanie redakcyjne tekstu pracy. Pani mgr Martyna Krukowska czasami przedstawia treści zbędne, które nie mają znaczenia z punktu widzenia podejmowanych problemów i celu badań, np. wyjaśnianie dotyczące metody badań. Uważam, że w rozdziale wprowadzenie zbędne są informacje dotyczące celu badań i zastosowanych narzędzi badawczych. Ponadto, szereg podrozdziałów wstępu dotyczy zagadnień nie związanych z tematem i celem pracy; np. szczegółowy opis kształcenia ratowników medycznych, włącznie z liczbą godzin i punktami ECTS. Niektóre informacje są powtarzane. Zwracam uwagę, że metodologia to nauka, a rozdział 3. mógłby mieć np. tytuł „Metody badań”. Edycja pracy powinna być staranniejsza; bardzo dużo błędów stylistycznych, zdarzają się nieskończone wyrazy, a edycja spisu literatury zróżnicowana od pozycji nr 100.

Przedstawione powyżej uwagi krytyczne nie wpływają na merytoryczną ocenę pracy i sadzę, że zostaną uwzględnione w przygotowaniu pracy do druku w czasopiśmie naukowych.

Podsumowując, przedłożona do oceny praca spełnia wymagania stawiane pracy doktorskiej - zgodnie z art.13 Ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym z dnia 14.03.2013 r., w związku z powyższym zwracam się do Pana Dziekana i Wysokiej Rady Wydziału Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku o dopuszczenie mgr Martyny Ewy Krukowskiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Katedra i Zakład Bromatologii
Lubelskiego Uniwersytetu Medycznego

prof. dr hab. Anna Lebedzińska